

Oversigt over anbefalinger
Erhvervslivets adgang til domstolene

1

UDFORDRING

De omkostninger som den vindende part i en almindelig civil sag får tilkendt svarer gennemsnitligt alene til ca. 1/3 af de omkostninger, som parten har afholdt i forbindelse med sagen. Omkostningsdækningen er så lav, at det er tvivlsomt, om landsretspræsidenternes vejledende takster for sagsomkostninger i almindelige civile sager lever op til retsplejelovens forarbejder. Den lave omkostningsdækning er i sig selv medvirkende til, at erhvervsvirksomheder fravælger domstolsbehandling i et ikke ubetydeligt omfang og i stedet benytter sig af skattemæssig afskrivning af tabet eller indgår ofte ufordelagtige forlig.

ANBEFALING

Landsretspræsidenternes vejledende takster ophæves i almindelige civile sager, hvor begge parter er erhvervsdrivende og retsplejelovens § 316, stk. 1 ændres således, at udgifter til bistand til advokat m.fl. i sådanne sager erstattes fuldt ud, medmindre dette må anses for åbenbart urimeligt.

At der sker en fast årlig regulering af landsretspræsidenternes vejledende takster, som ikke alene tager sit udgangspunkt i pristal men også i den faktiske udvikling i prisen på advokatbistand. Såfremt den primære anbefaling gennemføres, vil de vejledende takster fortsat finde anvendelse i civile sager, der ikke udelukkende har erhvervsdrivende som parter, hvorfor regulering af taksterne fortsat er påkrævet.

EFFEKT

Vil medføre at der for erhvervsvirksomheder er forbundet betydeligt færre omkostninger med at forfølge berettigede krav ved domstolene, da virksomhederne ikke - uanset at de får medhold - lider et tab i form af differencen mellem de af retten tilkendte omkostninger og de faktiske udgifter til rimelig advokatbistand. Dette vil skabe incitament til, at virksomhederne i højere grad forfølger berettigede krav ved domstolene frem for at benytte sig af ofte ufordelagtige forlig eller skattemæssig afskrivning. Derved øges virksomhedernes retssikkerhed.

Vil medføre at der sker en tilnærmelse mellem de af retten tilkendte omkostninger og parternes faktiske omkostninger i forbindelse med sagen, da landsretspræsidenternes vejledende takster i højere grad afspejler de faktiske udgifter forbundet med at antage advokathjælp. En fast årlig regulering af taksterne vil skabe forudsigelighed og bevirke, at der ikke sker et yderligere skred i forskellen mellem de faktiske og de afholdte omkostninger, hvilket vil øge retssikkerheden for erhvervsvirksomheder involveret i retssager.

Den foreslåede regulering vil formentlig ligeledes øge advokaters incitament til at påtage sig sager omfattet af en retshjælpsforsikringsdækning, hvorefter advokatens salær udmåles efter landsretspræsidenternes vejledende takster, hvilket også vil have indflydelse på retssikkerheden for private borgere.

2

UDFORDRING

De retshjælpsforsikringer der tilbydes erhvervsvirksomheder, dækker ikke virksomhedernes behov. Særligt vilkårene om, at advokaten honoreres efter landsretspræsidenternes vejledende takster og at advokaten ikke må kræve særskilt salær kan virke begrænsende på konkurrencen på retshjælpsforsikringsområdet og kan desuden medføre, at en lang række advokater afstår fra at føre sager med retshjælpsdækning, hvilket er med til at udhule retshjælpsforsikringsordningen. Retshjælpsforsikringerne til erhverv udbydes desuden på vilkår, som giver anledning til at overveje, om forsikringselskaberne koordinerer deres forsikringsvilkår i et sådant omfang, at der er tale om praksis i strid med konkurrenceloven.

ANBEFALING

Konkurrencemyndighederne bør undersøge, hvorvidt de fælles standardvilkår for private retshjælpsforsikringer og de ensartede vilkår for erhvervsretshjælpsforsikringer er i overensstemmelse med konkurrencelovens regler.

Erhvervslivets organisationer indgår i samarbejde med forsikringsselskaberne i drøftelser med henblik på at udvikle produkter, der dækker virksomhedernes forsikringsbehov. Særligt anbefales det, at forsikringsvilkårene om at advokatens salær dækkes efter landsretspræsidenternes vejledende takster samt at advokaten ikke må betinge sig særskilt salær ud over forsikringsdækningen forlades.

EFFEKT

Vil skabe klarhed over lovgrundlaget for standardiserede eller ensartede vilkår for retshjælpsforsikringer efter ophævelsen af gruppefritagelsen for visse kategorier af aftaler, vedtagelser og samordnet praksis på forsikringsområdet i 2017, så det sikres, at både vilkårene for private retshjælpsforsikringer og retshjælpsforsikringer til erhverv er i overensstemmelse med gældende ret.

Kan medføre at advokater i højere grad accepterer at føre sager med retshjælpsforsikringstilsagn, hvilket giver erhvervsvirksomheder bedre mulighed for at vælge advokat i forhold til geografi, specialer og kompetencer og derved finde den advokat der – inden for rimelighedens grænser – bedst kan varetage virksomhedens interesser i retssager. Dette vil formentlig medføre, at flere erhvervsvirksomheder gør brug af deres retshjælpsforsikring og dermed i højere grad vælger at forfølge deres berettigede krav ved domstolene. Dermed styrkes erhvervsvirksomhedernes retssikkerhed.

3 UDFORDRING	ANBEFALING	EFFEKT
<p>Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for almindelige civile sager afgjort ved dom eller forlig efter hovedforhandling var 17,6 måneder i 2019, mens den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for alle sager var 10,2 måneder. De lange sagsbehandlingstider er i sig selv medvirkende til, at erhvervsvirksomheder fravælger domstolsbehandling. Gennemløbstiderne for sager behandlet i småsagsprocessen er derimod væsentligt lavere, idet den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for småsager afgjort med dom eller forlig efter hovedforhandling var 9,5 måneder i 2019 og den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for alle sager 4 måneder.</p>	<p>Den beløbsmæssige grænse for anvendelse af småsagsprocessen hæves fra 50.000 kr. til 100.000 kr. og samtidig ophæves forbuddet mod at en partsrepræsentant beregner sit salær som en andel af det udbytte sagen giver (pactum de quota litis) i sådanne sager samt i sager, der behandles efter den forenkede inkassoproses.</p>	<p>Den udvidede mulighed for anvendelse af småsagsprocessen vil indebære, at omkostningerne sænkes for den tabende part (som ofte vil være en almindelig forbruger) sammenlignet med en almindelig civil sag, og samtidig vil gennemløbstiden kunne sænkes væsentligt, idet denne procesform heller ikke for domstolene er så ressourcekrævende som den almindelige civile proces. En forhøjelse af småsagsgrænsen vil derfor frigøre ressourcer, som kan anvendes til at nedbringe sagsbehandlingstiden i almindelige civile sager. Da erfaringerne med de gældende regler viser, at erhvervsvirksomheder selv kun i meget begrænset omfang forbereder, ensidig hovedforhandler, småsager vil en ophævelse af forbuddet mod pactum de quota litis i sådanne sager være en forudsætning for, at den fulde effekt af ændringen af beløbsgrænsen for småsagsprocessen slår igennem, da det i højere grad bliver attraktivt for både erhvervsvirksomheder og advokater m.fl. at føre disse sager for erhvervsvirksomhederne ved domstolene. Derved styrkes erhvervslivets retssikkerhed.</p>

4

UDFORDRING

Third party litigation funding (også kaldet ekstern procesfinansiering) er et nyt fænomen i Danmark, der forventes at blive mere udbredt inden for de kommende år. I Danmark eksisterer der ikke i dag en regulering af fænomenet, hvilket kan skabe uvished om retstilstanden for parterne i en retssag, ligesom anvendelsen af retsplejelovens generelle regler kan skabe retssikkerhedsmæssige betænkeligheder. Det er eksempelvis en udfordring for retten at leve op til rettens pligt til at mægle forlig, ligesom der er risiko for, at funderen ikke vil arbejde for at indgå forlig. Der kan også opstå risiko for, at funderen får for stor kontrol over sagen, hvilket kan være ødelæggende for advokatens og partens forhold, herunder være et problem i relation til funderens tavshedspligt. Det kan ligeledes forekomme, at en vindende sagsøgte stilles ringe mod en sagsøger, der får fundet sig søgsmål, som følge af at denne ikke i øvrigt havde midlerne til at føre sagen og derfor heller ikke nødvendigvis har midlerne til at betale sagsomkostninger.

ANBEFALING

Advokatrådet bør overveje, om udbredelsen af third party litigation funding i Danmark gør det påkrævet at tilpasse de advokatetiske regler fænomenet.

Der indføres i retsplejeloven 1) en pligt for den part, der får finansieret sin procesførelse af tredjemand til at oplyse retten herom, ligesom det bør oplyses, om den egentlige procespart kan indgå forlig uden samtykke fra tredjemand, og 2) en adgang til, at retten efter omstændighederne kan pålægge funderen at betale sagsomkostninger, uagtet at litigation funderen ikke er egentlig part i retssagen. Hertil vil det være hensigtsmæssigt, såfremt det på det danske forsikringsmarked blev muligt at tegne en forsikring, der dækker risikoen for at betale sagsomkostninger til modparten.

EFFEKT

Der vil blive skabt den fornødne klarhed over advokatens rolle i forhold til parten, litigation funderen og retten. Herved kan det forhindres, at den der fremtræder som partens advokat reelt undergives funderens instruktionsbeføjelse, hvilket vil udgøre et advokatetisk problem, der i nogle tilfælde kan nærme sig en situation, som har karakter af en omgåelse af forbuddet mod pactum de quota litis for advokatens vedkommende.

Oplysningspligten vil medføre, at retten har bedre mulighed for at udøve sin pligt til at mægle forlig, da retten vil have klarhed over sagens parter og disses forligskompetencer. Dette vil øge retssikkerheden for begge parter, der vil have bedre mulighed for at løse sagen forligsmæssigt med det reducerede ressourceforbrug, som en forligsmæssig løsning indebærer til følge.

En adgang for retten til efter omstændighederne at pålægge litigation funderen at betale sagsomkostninger vil hindre, at den vindende modpart stilles økonomisk ringe i en situation, hvor en part får fundet sit søgsmål pga. mangel på økonomiske midler og derved ikke har mulighed for selv at betale sagsomkostninger, når sagen tabes. På samme vis vil en mulighed for på det danske marked at tegne en ATE-forsikring, der dækker begge parter sagsomkostninger, hvorved den tabende parts retssikkerhed ligeledes forbedres.

5

UDFORDRING

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for almindelige civile sager afgjort ved dom eller forlig efter hovedforhandling var 17,6 måneder i 2019, mens den i 2009 var 18,5 måneder. På trods af at der i perioden er sket et fald i antallet af modtagne almindelige civile sager ved byretterne på ca. 50%, og at det procentuelle juristårsværksforbrug for civile sager i perioden er stort set uændret, er der således ikke sket nogen væsentlig nedbringelse i sagsbehandlingstiden. Der er ligeledes i perioden gennemført en række ændringer i retsplejeloven med henblik på at effektivisere sagsbehandlingen, ligesom domstolene selv har udarbejdet strategiplaner og opstillet måltal med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiden. Disse tiltag har tilsyneladende ikke haft nogen særlig indflydelse på sagsbehandlingstiden. De lange sagsbehandlingstider er en stor udfordring for erhvervsvirksomhederne og har stor betydning for virksomhedernes muligheder for og incitament til at benytte domstolssystemet.

ANBEFALING

Der indsættes en bestemmelse i retsplejeloven, der fastslår, at retten har et primært og selvstændigt ansvar for at sikre sagens fremme, således at det overordnede ansvar for sagens fremme flyttes fra parterne og advokaterne til retten.

Det foreslås samtidig, at der indføres en rapporteringspligt for både den enkelte dommer og den enkelte ret, såfremt fristerne anbefalet straks nedenfor ikke overholdes.

Der indføres i retsplejeloven en frist for, hvor lang tid der som udgangspunkt må gå fra stævning indgives til en byret, til hovedforhandling gennemføres i byretten, medmindre retten med konkret begrundelse som tilføres retsbogen dispenserer fra lovens frist. Det anbefales, at fristen for almindelige civile sager behandlet i byretten med gennemførelse af syn og skøn fastsættes til 1 år og for sager uden gennemførelse af syn og skøn fastsættes til 8 måneder.

EFFEKT

Vil have den naturlige konsekvens, at dommerne i højere grad kommer til at indtage en procesledende rolle som efterspurgt af brugerne af domstolssystemet.

Den foreslåede rapporteringspligt må antages at medføre en mere hensigtsmæssig og effektiv ressourceudnyttelse.

Vil medføre en generel nedbringelse af sagsbehandlingstiden for almindelige civile sager hos byretterne, hvilket ligeledes må forventes at have en positiv effekt på erhvervsvirksomhedernes interne tidsforbrug på sagen samt udgifterne til advokat. Vil have den naturlige konsekvens, at dommerne i højere grad kommer til at indtage en procesledende rolle som efterspurgt af brugere af domstolssystemet.

Det overvejes, hvorvidt adgangen til skriftlig behandling i såvel 1. instans som i ankesager uden retssikkerhedsmæssige betænkeligheder kunne udvides således, at retten også efter påstand fra den ene part ved kendelse kan træffe afgørelse om, at en sag kan afgøres på skriftligt grundlag, når sagens karakter gør den egnet hertil og retssikkerhedsmæssige hensyn ikke taler herimod, samt at retsplejelovens § 353 ændres således, at spørgsmålet om skriftlig behandling indgår som obligatorisk emne på det forberedende møde i sager i 1. instans.

Kan medføre at flere hertil egnede sager overgår fra mundtlig hovedforhandling til skriftlig behandling, hvilket vil nedbringe både sagsbehandlingstiden og omkostningerne i de konkrete sager samt frigøre ressourcer, som kan anvendes til at nedbringe sagsbehandlingstiden i almindelige civile sager generelt.

Det overvejes om programmeringen af minretssag.dk kan ændres således, at sagsportalen tager udgangspunkt i brugernes frem for domstolenes eget behov.

Vil medføre en øget brugertilfredshed med portalen og en nedbringelse af advokaternes tidsforbrug i forbindelse med retssagsbehandling.